

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Disputatio XIV. De infinitate ipsa Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

dubiè sunt affixa essentialiter proprijs, diuersisque temporibus, neque in eodem coniungi possunt. Et, si quæ aliæ huiuscemodi sunt creaturæ in eodem tempore non coniungibiles, licet alioquin sint seorsim, vel successu temporum possibiles.

318 Hæc, inquam, omnia apud omnes sunt certa. Dissidium superest inter Auctores ratalos, an omnes creaturæ possibiles, quæ inter se comparatæ præcisè nullam ex prædicatis proprijs incompatibilitatem quoad existentiam relatè ad idem tempus habent, proindeque, quantum est ex se, simul in eodem tempore possunt existere, ita etiam à Deo simul possunt produci, ut nulla supersit producibilis. Negant Auctores prioris sententiæ putantes id derogare perfectioni omnipotentis diuinæ. Affirmant verò Auctores secundæ putantes oppositum.

Propositio 2.

319 Arbitror cum Auctoribus sententiæ secundæ, omnes omnino creaturas possibiles, quantum est ex se, compatibles quoad existentiam in eodem tempore simul in eodem tempore posse produci à Deo, quin vlla supersit producibilis, quæ non sit producta.

Ratio est: quia id nullam fert secum contradictionem aut ex parte ipsarum creaturarum præcisè, ut supponitur; aut ex parte omnipotentis Dei: ut patèbit ex solutione argumenti, in quo potissimè, seu potius vnicè sententia Aduersariorum fundatur.

320 Illud autem est. Quia, si Deus omnes di-
 ctas creaturas simul produceret, omnipotentia diuina maneret exhausta, & quasi efæta, & sine virtute ad producendum plura. Quod magnam præfert imperfectionem aduersam infinitudini inexhaustibili ipsius omnipotentis. Respondeo tamen, nullam omnino prouenturam imperfectionem omnipotentis diuinæ, imo magnam ipsi perfectionem extrinsecam accessuram ex eo, quòd Deus omnes creaturas prædictas simul produceret. Primò; quia perfectio quædam extrinseca est cuiusuis potentis reduci ad actum, cuius est potentia; maximaque proinde cuiusuis potentis extrinseca perfectio erit ad omnem actum sibi simul possibilem simul reduci. In eo autem casu omnipotentia Dei ad omnem actum sibi simul possibilem simul reduceretur. Et quidem, ut est perfectio intellectus diuini ad omnem actum sibi simul possibilem esse simul reductum, cognoscendo scilicet simul omnia, quæ simul ab ipso cognoscibilia sunt; cur non erit perfectio omnipotentis diuinæ ad omnem actum sibi possibilem esse simul reductam, producendo simul omnia, quæ simul ab ipsa producibilia sunt? Præsertim, cum actus productionis creaturarum in Deo non sit actus transiens, sed permanens: quia non potest Deus non conseruare creaturam semel productam, dum ipsa existit, quod est, non posse non eam, dum existit, continuo producere. Sicut non potest non eam continuo cognoscere, dum manet cognoscibilis. Secundò; quoniam in casu posito dici non posset exhausta, & efæta omnipotentia diuina, prout ista vocabula defectum aliquem intrinsecæ virtutis, atque adeò imperfectionem aliquam indicant. Tum quia adhuc superserent possibiles, ac producibiles à Deo omnes aliæ creaturæ, quæ simul produci non possunt

iuxta dicta proposit. 1. Tum quia Deus in actu continuo permaneret productionis creaturarum simul producibilium, dum eas omnes semel productas continuo conseruaret, Et sicut non dicitur exhaustiri potentia intellectiua Dei ex eo, quòd omnia cognoscibilia cognoscat simul; ita nec potentia productiua exhaustiri dicenda esset ex eo, quòd simul produceret omnia producibilia. Tum quia Deus omnes dictas creaturas semel productas destruere posset, & iterum, atque iterum reproducere, quod omnimodæ indemnitate, integritatisque inamissibilis potentis diuinæ argumentum est. Tum quia, non posse Deum, alias creaturas, præter productas, in casu posito denuò producere, non ex defectu virtutis intrinsecæ omnipotentis eius, sed ex defectu extrinseco possibilitatis earum nasceretur. Sicut ex defectu possibilitatis chymararum nascitur modò, quòd Deus nequeat illas producere. Quo fit, ut Deus non sit nunc minùs potens intrinsecè ad eas causandas, quàm esset, si illæ forent possibiles. Tum quia, ut modò potentia generatiua Patris æterni, & potentia spiratiua Patris, & Filij non dicuntur exhaustæ, aut efæta, quòd amplius ad intra nequeant producere, quàm de facto producant. Ita nec omnipotentia in casu dicto talis esset dicenda, quòd amplius ad extra nequiret producere, quàm de facto produceret. Tum denique, quia nunc de facto omnipotentia Dei non dicitur imminuta, aut minùs potens intrinsecè, quàm erat antea, ex eo, quòd Mundum, & omnes creaturas eius produxit; cum certum sit, eò iam pauciores ex omnibus possibilibus posse eam denuò producere, quòd plures produxit de facto. Ergo neque diceretur exhausta, aut impos intrinsecè ad producendas creaturas, etsi omnes possibiles produxisset de facto. Ut enim nunc, non posse illam denuò producere eas, quas iam produxit, non ex ipsius defectu aliquo intrinseco nascitur; sed ex eo præcisè, quòd iam illas produxit, ita in casu posito, non posse illam denuò producere vllam, non ex ipsius vilo defectu intrinseco nasceretur, sed ex eo præcisè, quòd iam produxisset omnes possibiles. Ex quibus omnibus apparet, quàm debile sit fundamentum sententiæ contrariæ, quàmque nihil per illud contra propositionem nostram præstetur.

DISPUTATIO XIV.

De infinitate ipsa Dei.

Postquam in præcedenti disputatione de infinito, deque infinitate in genere differuimus, proum iam est, ut in præfenti de infinitate ipsa Dei specialiter differamus.

QVAESTIO I.

Quid sit; siue in quo consistat infinitas Dei secundum essentiam.

Per ea, quæ disp. 13. q. 1. de infinitate secundum accidens, & de infinitate secundum essentiam, deque discrimine earum generatim statuumus fere determinatum manet, in quo iuxta

sententiam nostram consistat infinitas Dei secundum essentiam. Oportet tamen nihilominus questionem hanc examinare speciatim, ut, alijs in ea sententijs relatis, atque repudiatis, & clarijs innotescat nostra, & firmitus subsistat.

2 — Prima igitur sententia est Alberti in 1. dist. 43. art. 7. docentis, eatenus Deum esse infinitum quatenus, cum sit finis omnium, ab alio non finitur. Et hoc tripliciter, Primò enim non finitur loco, Secundò non finitur tempore. Tertio non finitur ab vilo intellectu creato. Sed hæc sententia communiter rejicitur, Tum quia ex prædicatione, quod Deus habet vltimi finis sumpto præcisè infinitas Dei nequaquam inferitur. Tum quia non habet Deus ab attributo speciali infinitatis, de quo modò agitur, hoc, quod est, non finiri aut loco, aut tempore, aut intellectu creato. Horum namque primum ab immensitate, secundum ab æternitate, & tertium ab incomprehensibilitate habet, quæ ab attributo infinitatis specialiter attributa diuersa sunt, vt est notum.

3 — Secunda sententia est Aureoli in 1. dist. 43. art. 1. dicentis, ob tres rationes Deum esse infinitum. Prima est: quia Deitas in se reipsa totalis, & implurificabilis est. Propterea enim est infinitus conceptus cuiusvis speciei in mente illud aduuantis; quia, cum ibi sit vnicus, atque adeò implurificabilis, totaliter in se continet omnia indiuidua, quæ infinita sunt. Deus autem reipsa habet, quod habet conceptus specificus in mente illud concipientis. Secunda ratio est: quia attributa Dei infinita quoad multitudinem sunt. Tertia: quia perfectio Dei quoad valorem omnes perfectiones creaturarum possibilium, quæ infinitæ sunt, longè excedit. Caterùm prima ratio rejicitur. Quia, licet Deus sit vnicus, & implurificabilis reipsa in multa indiuidua suæ speciei, sicut est vnusquisque Angelorum in sententiâ Thomistica, totalitatemque propterea suæ speciei ipse solus habet; nullatenus tamen continet in se reipsa indiuidua quoad multitudinem infinita, vt continere supponuntur conceptus specifici creaturarum. Atque ita, licet hi titulo isto à sua totalitate specificâ infiniti censendi veniant: non tamen est, cur Deus à sua longè diuersa infinitus veniat censendus. Sicut neque à simili suâ iuxta sententiam dictam censendus venit infinitus vnusquisque Angelorum. Secunda etiam ratio rejicitur. Quia attributa diuina ne per rationem quidem, nedum realiter, sunt multitudine infinita, prout supra disp. 2. q. 8. statutum est. Tertia vero ratio, quod magis ad veritatem accedit, non rejicienda modò, sed infra pro nostrâ sententiâ per ipsam illius explicationem, & probationem trahenda est.

4 — Tertia sententia est aliquorum Thomistarum asserentium cum S. Tho. 1. p. q. 7. art. 1. & lib. 1. contra Gent. cap. 34. idcirco Deum esse infinitum: quia esse Dei non est receptum, neque receptibile in aliquo: cum Deus sit ipsum suum esse subsistens. Quasi finitudo creaturarum inde proueniat, quod habeant esse, siue existentiam receptam in essentiâ, essentiaque proinde earum, & existentia vicissim sese terminent, coarctent, & finiant: quo pacto materia, & forma sese mutuo finiunt, & terminant. Hæc tamen sententia ab alijs plerisque non admittitur. Primò: quia, neque creaturae habent esse, siue existentiam receptam in essentiâ: cum earum existentia, & essentia vnum, & idem sint reipsa; vt contra prædictos Thomistas ostendimus in Pharo Scient. disp. 9. q. 6. Vnde, si eo titulo esset Deus infinitus;

quia non habet esse receptum in aliquo, sed ipse est suum ipsum esse subsistens, Angeli quoque, & cetera huiusmodi substantiæ creatæ infinitæ essent, sicut Deus; (quod tamen est absurdum): quandoquidem neque habent esse receptum in aliquo, sed ipsæ sunt suum ipsum esse subsistens. Secundò: quia sicut materia extrinsecè tantum terminatur per formam, & forma per materiam; improprieque subinde, & abs re præsentè dicerentur esse infinitæ materia carens formâ, & anima separata à materiâ; quod neque illa esset vt sic terminata per formam, neque hæc per materiam, prout satis constat ex dictis supra disp. 13. q. 1. ita dato, quod existentia, & essentia in creaturis distinguerentur realiter, extrinsecè vt summum dici posset alterutra per alteram terminari; quia, vt constat etiam ex dictis loco citato, ille dumtaxat conceptus est capax infinitudinis, vel finitudinis propriè dictæ, sicut & inæqualitatis, vel æqualitatis cum alio, qui quantitatem metaphysicam habet, ex genereque eorum propterea est, qui suscipere dicuntur magis & minus. Sed neque conceptus essentiæ, neque conceptus existentia per se formaliter quantitatem metaphysicam habent, vt ibidem notatum est. Ergo neque essentia, neque existentia Dei per se formaliter propriè infinita dici possunt, quantumuis, quod reipsa sunt idem, non terminatæ extrinsecè essentia per existentiam, & existentia per essentiam dicantur. Et consequenter neque Deus potest propriè dici infinitus ex eo, quod essentia eius, & existentia huiusmodi careant extrinsecè terminatione.

Quarta sententia est Vazq. 1. p. disp. 25. cap. 5. in eo ponentis infinitatem Dei secundum existentiam, quod non est ens ab alio tanquam à causâ atque adeò essentiam habet non limitatam, nec terminatam, neque finitam per continentiam in causâ, vt habet omnis effectus à causâ oriundus, & consequenter infinitam. Neque hæc sententia placet plerisque. Primò; quia huiusmodi infinitudo excludens terminationem extrinsecam, qualem habere dicitur effectus per continentiam in suâ causâ, valde impropria est, extraneaque à propriâ Dei infinitudine, de qua tractamus. Vt enim effectum nullum causans improprie dicitur infinitum ex eo, quod ad effectum non est terminatum, vt est, quod eum causat; ita ens à nullâ causâ oriundum improprie dicitur infinitum ex eo, quod per continentiam in causâ terminatum non est, vt est, quod continetur in causâ. Id quod inde etiam confirmatur. Quia talis Dei infinitudo nullam in eius essentiâ supponit metaphysicam quantitatem: absque qua nulla stare potest infinitudo propriè dicta, prout constat etiam dictis tum n. præctum disp. 13. q. 1. ibi etiam citatâ. Secundò; quia Verbum diuinum in Patre vt in suo principio productiuo continetur suo modo, terminatumque dici potest quodammodo per huiusmodi continentiam, vt dicitur terminatus effectus per continentiam in suâ causâ. Et tamen non propterea Verbum diuinum desinit esse infinitum infinitudine propriâ Dei. Ergo ad istam infinitudinem impertinens est terminatio, aut non terminatio per continentiam in alio tanquam in principio productiuo, vel tanquam in causâ. Tertio; quia conceptione communi infinitas Dei aliud

aliud est formaliter à prædicato entis à se, siue entis independentis ab alio tanquam à causà, in quo stat formaliter, per causam non esse terminatum, siue finitum: longèque euidentius, faciliusque explicatu apud omnes est, Deum esse ens increatum, siue à se, quàm esse ens infinitum. Igitur non sunt vnus, & idem isti conceptus. Itaque, licet ex prædicato entis à se, siue independentis à causà benè inferatur infinitas propria Dei, vt postea videbimus: non ea consistit in tali prædicato formaliter, prout Vaz opinatus est.

6 Quinta sententia est Scoti in 1. dist. 2. q. 2. probantis, infinitatem Dei ex quadruplici capite. Primum est; quia Deus est infinitorum, quæ sunt omnia possibilis, factius. Secundum; quia est infinitorum eorundem intellectiuis. Tertium; quia est finis, in quo solo quietatur voluntas; & hæc dumtaxat quietatur in bono infinito. Quartum denique; quia est ens eminentissimum omnium, eoque iure nullo alio ente possibili inferius quoad perfectionem. Cùm tamen quoduis ens finitum ab alio possibili quoad perfectionem excedatur. Cæterum Scot. ex tribus prioribus capitibus non videtur benè probare assumptum. Quia ex eo, quod Deus sit factius infinitorum entium possibilium, eorundemque cognoscitiuis, vt summum arguitur infinitudo omnipotentis, & scientiæ Dei; non verò item infinitudo, de qua tractamus, quæ speciale Dei attributum est, & omnia attributa intrinseca Dei transcendit, prout exponemus postmodum. Ex eo autem, quod voluntas in solo Deo tanquam in ultimo fine quietetur, vt summum etiam inferatur, Deum omnium bonorum maximum esse; secus esse infinitum. Nam casu, quod omnia bona essent finita, in maximo omnium quietaretur voluntas; quia non esset maius, quod appeteret; & tamen illud in eo casu non esset infinitum. Paulo melius ex quarto capite deducit Scot. infinitatem Dei iuxta ea, quæ dicemus infra circa sententiam septimam.

7 Sexta sententia est asserentium, ideo Deum esse infinitum; quia sub nullo genere continetur. Sed non benè. Primò; quia quoduis supremum genus sub nullo alio genere continetur; & tamen non propterea infinitum est infinitate saltem, de qua tractamus, vt est notum. Sequendò; quia, licet Deus secundum quamdam considerationem sub nullo genere contineatur, secundum alias sub multis continetur, vt latè explicatum est supra disp. 11. q. 5. Non igitur est ideo infinitus; quia non continetur sub vello genere. Tertio; quia continentia, quæ quoduis ens sub aliquo genere continetur, potius est rationis, quàm realis; vt constat ex generali doctrinà traditâ in Pharo. Scient. disp. 17. Ergo ex eo, quod Deus non sit contentus sub genere, eoque iure nec sit per genus limitatus, seu terminatus, seu finitus, non sequitur, eum esse infinitum infinitudine reali, de qua in præsentis sermo est.

8 Septima denique sententia proprius ad veritatem accedens in quantitate metaphysicâ perfectionis diuinæ agnoscit ipsius infinitatem secundum essentiam. Sed non omnes huius sententiæ sectatores eodem modo explicant illam. Nam Soar. lib. 2. de Attributis cap. 1. Gran. 1. p. tract. 3. disp. 2. & alij idcirco, censent, Deum esse infinitum secundum essentiam; quia ita omnia alia entia excedit quoad perfectionem, vt à nullo excedatur. Arriaga verò 1. p. disp. 2. sect. 7. & Quirós 1. par. tom. 1. in com. 3. Th. q. 7. art. 1. in

continentiâ eminenti omnis perfectionis sine imperfectione ponunt infinitatem Dei. Hurtautem 1. p. tract. de Attribut. disp. 5. dicit, in eo consistere infinitatem Dei in essendo, quod tantæ sit perfectionis, vt nulla alia entitas quantumuis sit perfectior, & perfectior sine fine, possit ei æquare. Tanner. denique 1. p. disp. 2. q. 4. dnb. 1. referens pro se Valent. & Soar. ait, Deum esse formaliter infinitum secundum essentiam; quia aded essentialiter excellens est, vt careat in suâ essentiâ villo termino, & limite perfectionis.

Ego vero cenfeo, infinitatem Dei secundum 9 essentiam in eo formaliter consistere, quod quantitas metaphysica eius nullum terminum habeat. Quæ ratione quantitas metaphysica cuiusvis entis termino carere censetur, atque aded infinita esse iuxta doctrinam vniuersalem traditam supra disp. 13. q. 1. Ab eo enim dicitur quoduis ens secundum essentiam infinitum, quod quantitas metaphysica eius suo modo infinita est; eo quod eam tantam esse, ex speciali talis entis essentiâ prouenit, prout ibidem est explicatum. Cæterum; quia in Deo tot quantitates metaphysicæ veniunt considerandæ, quot sunt attributa, seu prædicata eius per rationem nostrâ distincta ex genere eorum, quæ suscipere dicuntur magis, & minus; atque aded quæ metaphysicè quanta sunt; totidem in ipso infinitudines sunt adstruendæ distinctæ pariter per nostram rationem. Atque ita infinitus dicens quoad perfectionem, siue physicam bonitatem; infinitus quoad sanctitatem, siue bonitatem moralem; infinitus quoad scientiam, siue sapientiam; infinitus quoad potentiam, siue virtutem causatiuam; infinitus quoad vbiacionem; infinitus quoad durationem; quoad aliaque huiusmodi prædicata; quæ omnia ex genere eorum sunt, quæ magis, & minus suscipere, atque aded quantitatem metaphysicam habere dicuntur, in Deoque infinitam habent: eo quod multitudo partium quasi intensiõis, ex quibus æquiualeuter talis quantitas, etsi formaliter indiuisibilis, constare censetur, infinita est iuxta dicta loco citato. Verum enim verò, quamquam Deus ab istis omnibus suorum prædicatorum infinitatibus infinitus secundum essentiam dici possit, & debeat propter rationem indicatam, & loco citato latius expositam; potissimum tamen dici potest, & solet talis ab infinitate perfectionis, seu bonitatis essentiæ suæ. Specialitè enim, aut etiam proprius venit dicendum ens infinitum secundum essentiam, seu quoad essentiam id, quod infinite perfectam essentiam habet, seu cuius essentiæ perfectio infinita est. Siue sit sermo de essentiâ physica; quo casu perfectio infinita Dei omnium, quæ in Deo sunt realiter idem, perfectionem continebit in se: siue de essentiâ metaphysicâ; quo casu perfectio essentiæ infinita Dei formaliter erit distincta à perfectionibus infinitis etiam singulorum attributorum. Etenim conceptus perfectionis, siue bonitatis in vniuersum vnus est ex attributis Dei transcendentes, sicque omnibus, & singulis diuinis formalitatibus conueniens formaliter, atque aded per totidem sui formalitates distributum, distribuibile ve per illas, vt facis ex se constat, & amplius constabit ex dicendis disp. 16.

10 Est tamen animaduertendum, etsi infinitas Dei secundum essentiam in eo formaliter consistat, quod quæuis quantitas metaphysica eius, & potissimum quantitas metaphysica perfectionis essentiæ suæ termino careat, siue sine suo modo;

vti infinitas cuiusvis entis secundum accidens consistit formaliter in eo, quod quantitas eius physica seu multitudinis, seu extensionis etiam suo modo careat termino, siue sine iuxta dicta, etiam loco citato, ita tamen summè esse eum quasi materialiter quoad quamuis suarum metaphysicarum quantitatum infinitum, vt nullum sit aliud excogitabile ens quoad earum aliquam infinitum similiter, quod ab illo quasi materialiter non excedatur infinites infinitè quoad eam. Quemadmodum enim quanta physica infinita, licet in infinitate formali conueniant, sumptaque prout infinita formaliter neutiquam inæqualia sint; at materialiter sumpta adeo sunt inter se inæqualia, vt alia ab alijs infinitè, aut etiam infinites infinitè excedantur; vnumque maximum omnium, atque adeo summum datur tum in vnoquoque genere, tum absolutè cætera pariter excedens, prout supra disp. 13. abundè explicatum est, & probatum. Sic quanta metaphysica infinita, licet in infinitate formali suo modo conueniant, sumptaque suo etiam modo formaliter prout infinita inæqualia non sint; at sumpta quasi materialiter adeo inter se sunt inæqualia, vt alia ab alijs infinitè, aut etiam infinites infinitè excedantur; vnumque maximum omnium, atque adeo simpliciter summum cæteraque cuncta excogitabilia non solum distributiue, sed etiam collectiue supra infinites infinitè excedens; idque quoad omnes, & singulas paulo ante commemoratas metaphysicas quantitates; idque insuper non tantum absolutè, sed etiam in quavis data hypotesi, ipse vtiq; Deus nosse est.

Præterquamquod autem Deus ita summè infinitus est quoad quamlibet suam metaphysicam quantitatem, vt infinites infinitè excedat quoad illam cætera cuncta entia excogitabilia, non solum distributiue sumpta, sed etiam collectiue, nec solum absolutè, sed ex quavis datâ hypotesi possibilis; eo quod talis quantitas in Deo infinites infinitè est maior, quàm in quouis aliò ente in quouisque entium agregato illam infinitam habente: aliam insuper Deus titulo entis à se, fontalisque cæterorum entium principij prærogatiuam habet ab omni alio ente, ab omnique agregato entium, quantumuis infinito, prorsus aliena, continentiam scilicet eminentialem, qua, quidquid perfectionis, seu bonitatis in cæteris omnibus entibus excogitabile est, ita in se, atque adeo in sua perfectione, seu bonitate formali continet eminenter, vt ipse solus non, què tantum, sed magis sit perfectus, & bonus, quàm aggregatum ex ipso, ex cæterisque omnibus entibus possibilibus simul sumptis coalescens; vt alias dicebamus supra disp. 13. q. 9. & iterum dicemus infra disp. 16.

Ex quibus omnibus perspicuè apparet, quid sit, & in quo consistat infinitas Dei secundum essentiam. Et quid verum habeant, aut in secus singuli modi explicandi illam, quos pro septimâ sententiâ retulimus.

QVÆSTIO II.

Virum Deus sit infinitus.

Ethnici, qui per errorem Cælo, vel Mundo diuinitatem attribuerunt, aut Deum quoquo modo posuerunt corporeum: necnon, qui sibi plures finxerunt Deos, circa Dei infinitatem consequenter errarunt. E Christianis verò, testante D. Bonauent. in 1. dist. 43. q. 1. non defuerunt, qui dicerent, Deum non in se, sed nobis infinitum esse, quatenus à nobis est incomprehensibilis. Alij autem, vt refert S. Thom. in 1. dist. 43. q. 1. art. 1. secundum potentiam; non verò secundum essentiam Deum infinitum esse putarunt. Cum quibus videtur sentire Albert. ibid. art. 1. Faureque, videtur Arist. dum lib. 3. Phys. text. 3. & 15. probat, substantiam infinitam esse per se non posse, sed dumtaxat secundum accidens, si quanta sit. Nouissimè denique Vorstius Caluinista temerè docet, probareque contendit à pag. 234. Deum non esse simpliciter infinitum, neque essendo, neque operando, vt videre est apud Becan. 1. par. tract. 1. cap. 5. Cæteri verò Catholici vno ore consentunt, absolutèque pronunciant, Deum esse infinitum.

Propositio I.

Deum infinitum esse, certum secundum fidem est.

Id enim constat ex sacra Scripturâ, iunctâ communi intelligentiâ, communique consensu Patrum, & Theologorum. Imprimis enim expressè dicitur Psal. 144. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis.* Deinde pluribus in locis infinitudo Dei quoad potentiam, sapientiam, æternitatem, immensitatem, bonitatem, & consequenter quoad essentiam tacitè saltem indicatur, siue supponitur. Vnde Theodor. in Epitome diuinorum decretorum in 1. cap. de Principio circa medium ait, *Deum esse infinitum, non circumscribi posse aut quoad substantiam, aut quoad potentiam, & ex veteri, & ex nouo Testamento didicimus.* Et Dionys. cap. 9. de Diuinis nomin. initio de Deo dicit, quod *omnem numerum superat, omnem infinitatem transiit.* Nazianz. orat. 2. in Pascha non longè à principio Deum vocat, *Pelagus quoddam essentia immensum, & interminatum.* Basil. homil. in principium Ioan. *Infinitus Pater, infinitus Filius.* Nyssen. orat. 1. in id Genes. 1. *Faciamus hominem. Magnum, inquit, cogita, & huic magno plus etiam adde, quàm cogitasti, atque id exple cogitationem tuam, neque enquam, que infinita sunt, capies. Nec magnitudine concluditur; nec finibus cobibetur.* August. lib. de speculo cap. 33. circa finem ait, *Sicut corde credo ad iustitiam; ita ore confiteor ad salutem, te vnum Deum in magnitudine infinitum.* Damascen. lib. 1. fidei cap. 4. fine. *Infinita igitur diuinitas, & incomprehensibilis; & hoc solum eius comprehensibile, infinitas; & incomprehensibilis.* Et cap. 8. initio. *Credimus in vnum Deum infinitum incircumscripsum, interminatum, infinitè potentem.* Et cap. 12. paulò post principium. *Totum in se ipso comprehendens habet ipsum esse.*

veluti quoddam pelagus substantia infinitum, & interminum. Cyparissota decad. 10. cap. 10. dicit, Deum esse essentia infinitum, Et similia habent alij. Eademque Dei infinitatem supponunt communiter Patres, dum tanquam principium certum statuunt, Deum esse id, quo nihil melius, aut maius excogitari potest. Cum evidens sit, omni ente finito maius aliud in suo genere excogitabile, & possibile esse; subindeque non posse non esse infinitum id, quo maius aliud non est excogitabile, atque adeo neque possibile. Videantur ad rem August. lib. 1. de Doctrina Christiana cap. 7. Bernard. lib. 5. de Considerat. præcipue circa medium; Anselm. in Prolog. cap. 7. Ricard. Victor. lib. 1. de Trinit. cap. 20. & alij.

15 Eademque veritati attestantur, vt ait S. Th. lib. 1. contra Gent. cap. 43. antiquissimorum Philosophorum dicta, qui omnes infinitum posuerunt primum rerum Principium. Et infra nominatim refert Democritum, & Anaxagoram. A simplicio autem lib. 1. Phys. referuntur Melissus, & Parmenides; & à Laertio Anaximenes; qui Deum appellare solebant Principium infinitum. Et Arist. lib. 3. Phys. text. 30. loquens de infinito ait, rationabiliter Principium ipsum ponunt omnes. Ipseque in Deo potentiam infinitam posuit lib. 8. Phys. text. 87. & lib. 12. Metaph. text. 41. Nec obstat, quod dixit loco citato supra n. 13. substantiam infinitam esse non posse. Nam id etiam est verum, loquendo de substantia formaliter, vt substantia est, sub quo conceptu non suscipit magis, & minus; atque adeo nec quantitatem, nec infinitatem propriam habere potest; vt constat ex generali doctrina tradita à nobis disp. 13. q. 1.

16 Referunt præterea pro veritate prædicta multi Theologi definitionem Ecclesie vt contentam in cap. Firmiter de summâ Trinitate de fide catholica ex Concilio Lateran. sub Innocent. 3. atque etiam in synbolo Athanasij. Sed neutro in loco legitur infinitatis verbum, sed tantum immensitatis. Quæ aliud est Dei ab infinitate attributum. Tamen ex immensitate aliàs statuta, & probata infinitas bene possit inferri.

17 Ex quibus omnibus palam est, Deum iuxta Scripturam prout intellectam à Patribus, secundumque Patres ipsos, imo & Philosophos non solum esse infinitum secundum aliquod attributum, sed etiam secundum essentiam, hoc est, secundum omnem essentialiam ipsius perfectionem. Quod inde etiam constat; quia, vt docet August. lib. 5. de Trinit. cap. 8. In ipsi; que non mole magna sunt (qualis est Deus) hoc est maius esse, quod melius esse. Idemque proinde erit, carere sine Dei magnitudine, vt Scriptura testatur vel expressè, vel tacitè, ac perfectionem omnem ipsius essentialiam esse infinitam. Quod est, ipsum secundum essentiam infinitum esse. Quare S. Th. & S. Bonau. vbi supra erroneam censent illam sententiam, quæ Deum non secundum essentiam, sed tantum secundum potentiam ponebat infinitum.

Propositio. 2.

18 Deum simpliciter, atque adeo secundum essentiam, siue secundum essentialiam perfectionem esse infinitum, etiam est certum, atque adeo evidens secundum rationem naturalem.

Quoniam enim multi putauerint, vt testatur Molina 1. p. q. 7. art. 1. & Fasol. ibid. n. 66. infinitatem Dei secundum essentiam ratione naturali non demonstrari, sed tantum fide vt certam teneri. Oppositum tamen est verius, vt bene docent Tannerus 1. part. disp. 4. dub. 1. & alij communiter. Id quod ex ipsis rationibus adducendis haud dubiè demonstratiuis, eiusmodique subinde infinitatem Dei demonstrantibus compertum fiet.

19 Sit prima ratio, quæ desumitur ex conceptu entis à se aliàs de Deo in superioribus demonstrato. Hoc enim ipso, quod Deus à se essentialiter, non verò ab vllâ causâ sui effectiua habet esse, atque adeo & perfectionem entitatiuam, siue essentialiam, nequit non hæc esse illimitata, atque adeo infinita. Quippe limitatio quoad esse, atque adeo quoad essentialiam perfectionem aliunde, quàm à causâ efficiente tribuente tale esse, eum tantâ, vel tantâ essentiali perfectione provenire non potest; vt satis superque ex ipsis terminis videretur manifestum, Quoniam enim, quod sit effectus tantæ, vel tantæ perfectionis essentialis, ab arbitrio causæ non pendeat, vti non pendet, quod ille sit talis essentia, & non alterius; tamen eo ipso, quod ille per ipsam suam essentialiam est ens oriundum ab alio habente esse à se, ab hoc limitari censetur quoad essentialiam perfectionem; dum titulo essendi ab illo longè minorem necessariò, imo infinite minorem, quàm illud, habet. Quo occurritur obiectioni factæ contra rationem istam ab Arriag. 1. p. disp. 2. n. 55.

20 Secunda ratio in prædicato principij primi, seu primi fontis totius esse, quod Deus habet, euidenter fundanda venit. Cum enim sit evidens, non posse causam non præcontinere in se aliquo modo perfectionem, quam communicat, siue communicare valet suo effectui; quia nemo dat, quod non habet; atque ideo nec posse causam adæquatam non esse aut magis, aut saltem æquè perfectam in suo esse, ac est effectus ab illâ oriundus: confestim sit, causam primam, (qualis Deus est), à qua adæquatè possunt ducere originem infinitæ creaturæ, quas esse, possibiles statuimus disp. 13. q. 3. non posse non præcontinere in se aliquo modo omnem perfectionem earum: atque adeo nec posse non esse aut magis, aut saltem æquè perfectam in suo esse, ac est integram, & infinitum eorundem aggregatum. Quod ipsum est, esse illam infinite perfectam in suo esse, iuxta doctrinam etiam statutam disp. 13. q. 8. Idque siue ab huiusmodi causâ primâ possunt produci creaturæ simul in multitudine infinita, vt plerique putant, siue, vt fatentur omnes, saltem in quouis numero finito maiore, & maiore in infinitum. Quod perinde est ad rem, vt satis superque erit evidens consideranti. De quo videri potest Fasol. 1. p. q. 7. art. 1. dubit. 1. & seqq. Supponit autem hæc ratio ex doctrinâ tradita disp. 13. q. illâ 8. citatâ, causam adæquatam aut maiorem, aut saltem æqualem quoad perfectionem aggregato infinitorum entium in se contentorum eo ipso esse quoad perfectionem infinitam. Quo obiectio facta etiam ab Arriag. contra illam n. 56. euanescit.

21 Tertia ratio ex conceptu actus purissimi recepto in Deo, & à nobis demonstrato supra disp. 1. q. 12. sumenda est, Ex eo enim, quod Deus titulo purissimi actus per nihil à se distinctum perfici potest; nullamque subinde additionem, quæ

quæ augeatur, potest perfectio eius admittere, planè sequitur, eiusmodi ipsius perfectionem infinitam esse. Nam, licet non sit de ratione quanti infiniti non posse augeri; potest siquidem infinitum quantum per additionem maius fieri, quam antea erat, ut ex doctrinâ disp. 13. traditâ constat apertè. At nequit non infinitudo esse de ratione cuiusvis quanti, quod augeri non potest. Cùm nequeat non augibile esse quodvis quantum finitum: quia nullum est, quo maius aliud esse non possit, ut etiam constat ex dictis in eadem disp. 13. Itaque ex eo, quod quantitas metaphysica divinæ perfectionis non sit augibilis, apertè sequitur, eam esse infinitam.

22. Quartò ex unitate divinâ aliunde ostensâ, atque suppositâ eius infinitudo inferenda venit. Cùm cuilibet enti finito plura æqualia, & similia necessariò sint possibilia iuxta argumenta facta supra disp. 13. q. 3. Atque ita nequeat non esse infinitum illud, cui nullum aliud æquale, aut simile possibile est, unicuique propterea est in sua specie.

23. Quintò ex infinitudine aliunde probatâ aliorum attributorum Dei, ut æternitatis, immensitatis, scientiæ, potentiæ, &c. infinitudo perfectionis essentialis metaphysicæ eius manifestè colligitur. Competit enim est, non posse non esse essentialiter infinitè perfectam, quæ proprietates sibi annexas habet in suis generibus infinitas: maximè cùm infinitudo proprii generis cuiusvis istarum proprietatum apertè item arguat infinitudinem perfectionis, seu bonitatis eius. Quia eo ipso, quod præsentia localis, vel duratio, vel potentia causativa, vel scientia ut sic est quædam perfectio seu quoddam bonum, non potest non præsentia, vel duratio, vel potentia, vel scientia infinita, habere perfectionem, seu bonitatem infinitam, & infinitè ve perfectam, seu bonam esse, ut notum est.

24. Sextò ex ipsis terminis videtur evidens, unicuique ens à se æstimabilius, & melius esse, quam multitudo infinita entium ab alio; atque ita perfectionem essentialem unius entis à se maiorem esse perfectione totius aggregati infiniti entium ab alio. Quod stare nequit, nisi illa sit infinita; ut constat ex se, & ex dictis disp. 13. q. 8. Est igitur evidens, Deum unicuique ens à se quoad perfectionem sui essentialem infinitum esse. Et quidem, si est possibile ens ab alio, cuius unius perfectio essentialis totius aggregati infiniti aliorum entium inferiorum superet perfectionem, eoque iure sit infinita, ut ibi à nobis est statutum. Quis dubitabit unius entis à se perfectionem infinitorum entium ab alio, imò omnium possibilium perfectionem excedere; vel eoque saltem iure, propterea non posse non esse infinitam?

25. Septima ratio. Possibilis est quantitas physica molis continua, in eodemque proinde ente reperta, quæ sit infinita in suo genere; ut constat ex doctrinâ statuta disp. 13. Ergo & possibilis est quantitas metaphysica perfectionis in eodem ente reperta, quæ in suo similiter genere sit infinita. Non enim est excogitabilis ratio, cur potius hæc repugnet, quam illa. Quo posito, quantitatem metaphysicam perfectionis Dei essentialis talem potissimè omnium esse debere, competentissimum est. Imò verò eo ipso, quod sit possibilis quantitas physica infinita, siue continua, siue discreta iuxta dicta ibidem, nequit non esse consequenter possibilis quantitas metaphysica discreta perfectionis: quia neque possunt non esse infi-

nitz partes in qualibet quantitate physica, nec possunt non singulæ earum aliquam metaphysicam quantitatem perfectionis habere. Quod est, in qualibet infinita quantitate physica possibili infinitam multitudinem perfectionum reperiri, siquæ infinitam quantitatem metaphysicam discretam earundem perfectionum esse possibilem. Unde rursus arguitur possibilis infinita quantitas metaphysica perfectionis quasi continua, hoc est in vno, & eodem ente indivisim reperta; atque adeò maximè omnium in vno Deo.

Mitto alias rationes minus mihi efficaces, quæ pro statuta propositione solent afferri, & videri possunt apud Fasolum 1. p. q. 7. art. 1. à dubit. 2. apud Recapitulum lib. 4. de Deo vno quæst. 3. & apud alios. Venioque ad solvenda argumenta, quæ contra illam possunt opponi, vel etiam solent.

Primò sic. Si Deus esset infinitus in genere entis, nullum ens aliud secum compateretur: quia in se vno omnem haberet rationem entis: sicut, si daretur quantum molis circumquaque infinitum, nullum aliud quantum secum compateretur: quia repletet, & occuparet omne spatium locale possibile. At sunt plura alia entia distincta à Deo. Ergo Deus non est infinitus in genere entis. Respondeo, licet cum quanto molis circumquaque infinito non posset compati naturaliter aliud quantum: quia neque posset cum illo naturaliter penetrari in aliquo spatio locali, neque extra omne spatium locale posset existere; supernaturaliter tamen bene posset cum illo existere penetratè localiter. Sed (quidquid sit de hoc, in quo ad rem nulla est paritas) infinitudo Dei in genere entis neuiquam recusat consortium aliorum entium: quia Deus titulo talis infinitudinis, ne eminenter quidem, nedum formaliter, debet absorbere, siue continere in se rationes eorum: quo locus superest, ut possint illi coexistere formaliter. Quidquid sit de continentia eminentiali, quam Deus eorum habet, non tam titulo infinitudinis prædictæ, quam titulo causæ primæ eorundem, ut ex dictis in precedentibus colligere est.

Secundò opponitur. Si Deus esset infinitè bonus, excluderet à Mundo omnia mala. Sed dantur in Mundo multa mala. Ergo Deus non est infinitè bonus. Nego antecedens. Quia id, quod est infinitè bonum, à se ipso ut summum debet excludere omnia mala; non verò item ab alio quopiam à se distincto, qualis est Mundus respectu Dei. Cum cuius malis proinde Deus & physicè, & moraliter compati potest. Physicè quidem; quia physicè potest illis coexistere. Moraliter autem; quia sibi est bonum, atque adeò expediens illa permittere.

Tertiò opponitur. Finitum, & infinitum passionum quanti sunt, sed Deo repugnat quantitas. Ergo & infinitas. Distinguo maiorem. Sunt passionum quanti tam metaphysici, quam physici; concedo: physici tantum; nego. Deinde minorem. Sed Deo repugnat quantitas physica; concedo; metaphysica; nego. Et nego consequentiam. Quæ omnia ex superius dictis satis conspicua sunt.

Quartò opponitur. Si Deus esset infinitus, non esset perfectus: quia de ratione perfecti est possidere, atque adeò habere suum finem; cum tamen de ratione infiniti sit carere sine. At Deus perfectus est. Ergo non infinitus. Et confirmari potest, Quia Deus est quid perfectum non tantum

quam medium, sed tanquam finis. Ergo est quid finitum. Alioquin finis nihil finiret, contra ipsius quidditatem. Respondeo, nomen finis æquiuocè, siue analogicè dici de fine ad quem, quo res in suo esse perficitur, & de fine intra quem, quo quantitas rei limitatur: beneque proinde stare, rem esse perfectam in suo esse per possessionem sui finis ad quem; qualiter Deus per suum ipsius possessionem perfectus est; & nihilominus esse infinitam quoad aliquam sui quantitatem per carentiam finis intra quem limitari eius; qualiter Deus quoad quantitatem metaphysicam suæ perfectionis, seu bonitatis, nec non sapientiæ, potentia, durationis, aliorumque huiusmodi attributorum infinitus est. Ex quo patet, quid sit dicendum ad argumentum, & ad eius confirmationem.

Quintò opponitur. Si Deus esset infinitus quoad perfectionem, Deus esset substantia suprema, atque adeo vltima in aliqua serie substantiarum possibilium proportionaliter sese excedentium quoad perfectionem. Sed in nullâ serie substantiarum possibilium proportionaliter sese excedentium quoad perfectionem est dabilis substantia aliqua, quæ sit vltima. Ergo Deus non est infinitus quoad perfectionem. Respondeo primò, idem argumentum fieri posse, etiam si Deus poneretur quoad perfectionem finitus; cum sit certissimum, nullam aliam substantiam esse possibilem, cuius perfectio non sit minor perfectione Dei: quidquid sit de infinitudine huius, aut finitudine. Ex quo patet, per illud contra Dei infinitudinem nihil probari. Respondeo secundò, etsi in seriebus substantiarum possibilium proportionaliter sese excedentium quoad perfectionem nulla sit vltima, siue suprema, quando singulæ substantiæ earum in se sunt quoad perfectionem finitæ: at quando in se infinitæ sunt, vna est semper omnium suprema, siue vltima iuxta doctrinam à nobis statutam supra disp. 13. q. 9. Vnde ex hoc capite nihil obstat infinitudini substantiæ diuinæ, quod alicuius seriei proportionalis aliarum suprema atque adeo vltima esset. Respondeo tamen tertio, Deum omnino esse extra omnem seriem proportionalem aliarum substantiarum: quia prorsus repugnat, habere Deum eandem proportionem cum alijs substantijs, quam illæ habent inter se; prout opus erat, vt in eadem serie proportionali cum illis poneretur. Excessus quippe, quo perfectio diuina omnem aliam perfectionem excedit, incomparabiliter est maior omni excessu perfectionis inter substantias alias possibili.

Sextò opponitur. Perfectio Dei mensura est perfectionis creaturarum, quatenus vnaquæque creatura eò est perfectior, quò minus distat à perfectione Dei. Ergo perfectio Dei non est infinita. Quia, si esset talis, omnes perfectiones creaturæ infinitè, & consequenter æqualiter distarent ab illâ. Atque adeo, & inter se essent æquales. Quod est absurdum. Respondeo primò, quantitatem perfectionum creaturarum non taxari penes maiorem, aut minorem distantiam à perfectione Dei; sed penes maiorem, aut minorem multitudinem suarum partium formalium, aut æquivalentium. Vnde tamen distantia earum à perfectione diuinâ titulo infinitudinis esset æqualis, adhuc non possent non inter se manere inæquales. Sicut numeri necessariò sunt inter se inæquales; tamen à multitudine infinitâ dicantur distare æqualiter; quia distant infinitè. Respondeo secundò, distantias, quibus perfectiones creaturæ

distant à perfectione diuinâ penes harum inæqualitatem inæquales esse, quantumuis illæ sint distantia infinitæ. Quia extrema infinita bene possunt esse vel inæqualia, vel æqualia, vt supra disp. 12. q. 3. monstratum est. Sic namque distantia, quibus infinitè distant omnes numeri à multitudine infinitâ penes horum inæqualitatem inæquales haud dubiè sunt.

Septimò opponitur. Infinitum iuxta Arist. lib. 3. Physic. cap. 6. est, cuius partes successiuè accipienti aliæ, & aliæ restant semper sine fine accipiendæ. Sed Deus nullas habet partes; cum sit substantia indiuisibilis. Ergo non est infinitus. Respondeo, definitionem propositam infiniti sumptam formaliter soli infinito physico conuenire. Ad infinitum verò metaphysicum, qualis est Deus, fat est, posse eam per quamdam æquivalentiam aptari, quatenus illud per quamdam etiam æquivalentiam ad physicum tale est, prout satis est explicatum supra disp. 13. q. 1. Vnde patet, indiuisibilitatem physicam Dei eius infinitati metaphysicæ nequaquam obstare.

Octauò opponitur. Deus est intuitiue visibilis ab intellectu creato. Ergo non est infinitus; Negatur consequentia. Quia nihil est, quod veteri intellectum creatum posse eleuari ad intuitiue videndum obiectum infinitum.

Nonò opponitur. Nulla creatura possibilis est infinita. Ergo nec Deus est infinitus. Pessima consequentia: quidquid sit de antecedente. Sicut hæc est pessima. Nulla creatura possibilis est ens à se. Ergo nec Deus.

Decimò opponitur. Esse infinitum actu, & esse actu hoc aliquid, sunt contradictoria. Sed Deus est actu hoc aliquid. Ergo non est infinitus actu. Negatur maior omnino. Quia infinitas entis nullatenus pugnat cum eccitate, siue indiuiduatione eiusdem, vt satis per se est notum.

Vndecimò denique opponitur. Potentia Dei non extenditur ad impossibilia. Ergo Deus non est infinitus secundum potentiam; atque adeo nec secundum essentiam. Concesso antecedente; nego consequentiam. Quia ad infinitudinem potentia Dei fat est, quod extendatur illa ad omnia possibilia, quæ infinita sunt iuxta dicta disp. 13. q. 3. Adde, potentiam Dei non ex defectu suæ virtutis, sed ex eorum repugnantia non extendi ad impossibilia, extendenda vtique ex hypothese, quod redderentur possibilia. Id quod illius infinitudinem superabundanter commendat.

QVÆSTIO III.

Vtrum infinitas Dei sit attributum positium, aut negatiuum.

EX dictis disp. 1. q. 10. constat, infinitatem Dei ipsius essentiam metaphysicam non consistuere; sed inter eius attributa recensendum esse. Quærimus nunc, an inter negativa, an potius inter positia recensenda sit. Aureol. in 1. dist. 43. art. 1. Soar. lib. 2. de Attribut. cap. 1. & alij inter negativa recensent. Recupitur verò lib. 4. de Deo q. 2. Vekenus de Deo disp. 7. cap. 2. Derkenis de Deo disp. 3. cap. 1. s. 1. & alij inter positia.

Pro.

Propositio 1.

39 Infinitas Dei in suo conceptu reali nullam negationem veram, seu veritatem negatiuam innoluit.

Probatum primò; quia infinitas Dei ex attributis est adæquatè intrinsecis Deo, atque adeò cum entitate Dei positinà adæquatè identificatis. Quod ipsum est, eam reipsà quid purè positionem esse. Secundò; quia infinitas adhuc in infinito physico nullam negationem importat à parte rei. Ergo multò minùs eam importabit in infinito metaphysico; qualis Deus est. Probo consequentiam. Quia infinitum metaphysicum tale est præcisè per æquivalentiam ad physicum reipsà protus indistinctam à sua positinà entitate. Deinde probo antecedens. Quia, licèt infinitas infiniti physici sit reipsà quædam exclusio finis, à quo, si daretur, euaderet illud finitum; at talem finem non excludit, remouendo aliquid positium, sed ponendo potius illud positium, per cuius carentiam constitueretur finis ipse. Quantum enim physicum tunc est finitum, quando ultra aliquam partem sui non dantur alix: à quarum proinde carentià, seu negatione pars illa denominatur vltima, atque adeò finis, siue terminus talis quanti reddens ipsum terminatum, siue finitum. Tunc verò è contra quantum physicum est infinitum quando nullam habet partem, ultra quam non sint alix; atque adeò nullam habet, quæ sit eius finis, siue terminus. Eiusque infinitas subinde in positione aliarum partium ultra quamlibet consistit: quæ eatenus est exclusio finis, quatenus earundem partium ultra quamlibet carentias, per quas erat finis constituendus, ipsarum partium positione formaliter remouet, siue impedit.

Propositio 2.

40 Infinitas Dei, prout à nobis concipitur, atque adeò in suo conceptu formali negationem finis importat. Quæ tamen negatio non vera, sed merè supposititia est.

Prima pars propositionis ostenditur. Quia infinitum, & non finitum, & carens sine idem conceptus est apud nos. Constat autem conceptum hunc carens sine per carentiam, siue negationem finis consisti; atque adeò infinitatem vel esse ipsam carentiam finis, vel eam in se includere.

41 Posterior autem pars constat ex dictis propositione 1. Ibi enim ostendimus carentiam finis à parte rei quid positium esse eatenus excludens finem, quatenus excludit veram carentiam sui, per quam erat finis constituendus. Quemadmodum carentia tenebrarum aliud non est à positinà luce reipsà, quæ eatenus excludit tenebras; quatenus sui carentiam veram excludit. Vnde, sicut negatio à nobis concepta, cum dicimus, hic locus est non tenebrosus, siue non habens tenebras, non vera negatio, sed merè supposititia est: ita negatio à nobis concepta, cum dicimus, hoc quantum est infinitum, siue non habens finem, non vera negatio, sed merè supposititia est.

42 Ex dictis in hac, & in præcedente propositione concluditur, attributum infinitatis diuinæ ex genere eorum esse, quæ, cum ex conceptu suo rea-

li, siue prout sunt à parte rei, sint attributa positia, ex conceptu tamen suo formali, siue prout concipiuntur à nobis, attributa sunt negatiua. iuxta diuisionem factam attributorum Dei supra disp. 2. q. 3. quæ ad rem recolenda.

QVAESTIO IV.

Verum infinitas Dei sit attributum ipsius speciale; vel secus.

43 **E**sse speciale, tenet Aureol. in 1. dist. 43. art. 1. & alij plerique Theologi videntur supponere. Recapitulum verò lib. 4. de Deo q. 1. supponens infinitatem diuinam alias Dei formalitates transcendere, censet, illam, vt cadit supra essentiam esse attributum Dei speciale; secus verò, vt cadit supra alia attributa. Cum quo quoad secundam partem consentit Derkennis de Deo disp. 3. cap. 1. §. 3. dissentiens quoad primam; quatenus putat, infinitatem comparatione essentia Dei non attributum, sed eius intrinsecum constitutum esse. Verum contra hoc iam nos q. præced. statuimus ex dictis disp. 1. q. 10. neutriquam essentiam Dei metaphysicam per Dei infinitatem constitui. Constat etiam ex doctrinà à nobis traditâ disp. 13. q. 1. contra hic suppositum à Recapitolo, supra essentiam Dei immediatè, vt pote ex proprio conceptu nullatenus quantam, non posse infinitatem cadere. Quare in præsentì dumtaxat superest examinandum, an sit attributum Dei speciale infinitas cadens supra omnes eas formalitates diuinæ, quæ metaphysicè quantæ sunt, vt pote ex genere eorum conceptuum, qui suscipere dicuntur magis, & minus, etsi sint metaphysicè indiuisibiles.

44 Cæterum in triplici sensu dici potest infinitas speciale attributum Dei. Primò; quia est illius proprium, & nulli creaturæ commune. De quo sensu modò non agimus, acturi quæst. seq. Secundò; quia est attributum ex suo conceptu ab alijs distinctum formaliter, non verò complementum tantum imbutum in singulorum aliorum proprijs conceptibus. Quo sensu negant Recapitulum, & Derkennis in præsentì quæstione, esse infinitatem Dei speciale attributum. Tertio; quia est vnus conceptus vnioecè significatus per ista nomina *infinitas Dei*, *infinitus Deus*, & non dumtaxat plures diuersi, æquiuocèque subinde cadentes sub talia nomina. Quo etiam sensu ad hanc quæstionem pertinente debent consequenter negare prædicti auctores, vt expressè negat Derkennis, esse infinitatem Dei speciale attributum.

Propositio 1.

45 Infinitas Dei tum in concreto, tum in abstracto sumpta vnus conceptus est obiectiuus vnioecè à nobis significatus, cum absolutè pronuntiamus, *Deus est infinitus*; *Deus habet infinitatem*; atque ita speciale est in hoc sensu attributum Dei.

Ratio est in promptu. Quia, quantumuis sint inter se diuersæ specificè quantitates metaphysicæ attributorum Dei, atque adeò & earum intensitates, nimirum quantitates, infinitas
que

que sapientia, potentia, durationis, vocationis, bonitatis, seu perfectionis, sanctitatis diuinae, &c. nihil est perfectio, quod veteri, & concipi à nobis vnus conceptus genericus abstractus ab illis tum quantitatibus metaphysicis, tum infinitudinis eius à quo Deus absolute, & simpliciter tum magnus, tum infinitus concipitur, & appellatur, siue denominetur. Qui proinde conceptus vnus erit, in eoque sensu speciale attributum, tum magnitudinis, tum infinitudinis Dei. Quæ admodum, quantumvis sint inter se diuersæ specificæ quantitates physice rerum, & infinitudines earum: alia siquidem est quantitas discreta, alia continua: alia intensio, alia extensio, alia longitudo, alia latitudo, alia profunditas, alia successio, alia permanens, &c. eaque aut infinita, aut finita: vnus nihilominus vnus conceptus genericus cunctis communis tum quantitatibus, tum quæsi physici à nobis concipitur per vnicaque definitur definitionem, prout videmus disp. 10. q. 1. similiterque vnus conceptus genericus tum infinitudinis, tum infiniti physici iuxta dicta disp. 13. q. 1. Vnus igitur conceptus infinitatis, siue infiniti vniocè per ista nomina significatus reperitur in Deo: qui eo titulo vnus ipseus, & speciale attributum adferendus est.

46 Nec obstat, huiusmodi conceptum vnus alijs diuinis attributis esse communem, ad hoc, vt dicatur esse speciale Dei attributum. Nam, etiam conceptus bonitatis, necessitatis, æternitatis, immensitatis, cæterique huiusmodi transcendentes sunt communes alijs Dei attributis, & nihilominus vnusquisque eorum speciale Dei attributum dicitur, atque reputatur ab omnibus. Cuius ratio à priori est: quia ad hoc, vt aliquis conceptus obiectiuis conueniens Deo ipse speciale attributum esse dicatur, ipse sensu præsentis questionis, stat est, quod ille à cæteris attributis diuinis formaliter, seu per rationem nostram distinctus sit. Quod certissime habere potest, sæpeque habet, etiam si sit illis communis, siue de illis prædicabilis.

47 Dices, sequi hinc, dari in Deo attributa attributorum, & vnusquodque attributum ex pluribus attributis esse constatum. Quod est absurdum. Respondeo, omnia attributa transcendentia eo ipso esse attributa attributorum, quatenus sunt prædicata, quæ de alijs attributis prædicantur, atque verificantur formaliter, æque, ac ipsa prædicantur, atque verificantur de essentijs: eoque titulo dicuntur attributa essentijs. In quo vtique nullum reperitur absurdum. Sicut neque est censendum absurdum, quod aliqua attributa Dei ex pluribus attributis constent, siue composita sint per nostram rationem. Talia enim sunt: citra dubium, quæ sunt ita composita ex pluribus formalitatibus, quarum singula sumptæ seorsim attributa Dei veniunt dicenda hoc ipso, quod sumptæ seorsim possunt de Deo prædicari, atque adeo per prædicationem attribui. (Est quippe conceptum aliquem obiectiuum, siue formalitatem attributum Dei, & esse prædicatum Dei in idem recidunt, prout vidimus disp. 2. q. 1.) Sic attributum sapientia ex tribus scientijs, quæ Deo seorsim attribuntur, compositum est, ex scientiâ scilicet simplicis intelligentiæ, scientiâ visionis, & scientiâ mediâ. Pariterque attributum prouidentia ex pluribus adibus tum intellectus, tum voluntatis Dei coalescit. Et alia huiusmodi similiter. Sic etiam, quoties quodlibet attributum Deo per prædicationem tribuitur non præcisè

sumptum, (vt potest iuxta dicenda propostio 2.) sed prout affectum prædicato aliquo transcendente, vt cum dicimus, Deus est infinite, siue æternaliter, siue perfecte sapiens. Deus est infinite, siue æternaliter, siue perfecte iustus, &c. prædicatum integrum huiusmodi propositionum ex conceptu proprio dicti attributi, & ex conceptu communi transcendente, & adiuncto illi coalescit, atque adeo veluti tertium attributum constatum ex duobus est, prout amplius constabit ex dicendis propositione sequente.

Propositio 2.

48. Attributum infinitatis, loquendo formaliter, conceptus est condistinctus, & superadditus ijs attributis, quæ transcendere dicuntur: non verò complementum imbibitum in ipsorum proprijs conceptibus. Proptereaque attributum Dei speciale veniendicendum non minus, quam quoduis aliud cæterorum, quæ transcendentia nuncupantur.

Ratio mihi efficax est. Quia prædicata transcendentia (e quorum numero est in Deo attributum infinitatis respectu aliorum attributorum, quæ metaphysicè quanta sunt) non per formalem inclusionem, sed per formalem adiectionem conueniunt, attribunturque subiectis, quæ dicuntur transcendere, iuxta modum intelligendi, & iudicandi, quem pro statu præsentis habemus; vt constat ex generali doctrinâ ex professo traditâ à nobis in Pharo Scient. disp. 17. q. 20. quæ ad rem est videnda, & applicanda.

49. Ex eâ autem sequitur primo, cum dicimus Sapientia Dei est infinita, infinitatem se habentem ex parte prædicati non minus esse, loquendo formaliter, quid superadditum subiecto ex conceptu suo, quam est æternitas, aut immensitas, cum dicimus Sapientia Dei est æterna, aut sapientia Dei est immensa: quodquid in oppositum contendant Recupitatus, & Derkennis vbi supra. Et confirmatur. Quia infinitas sapientia Dei, loquendo formaliter, carentiam finis eius importat, vel in carentiâ ipsâ consistit, prout est expositum à nobis q. 3. Constat autem, talem carentiam ex suo formali conceptu, quidquid sit de realitate, non quid intrinsecè inclusum, sed quid superadditum esse conceptui sapientia: qui quidem purè positus, ex nullâque subinde compositus negatione apparet nobis obiectiue, vt est notum.

50. Vnde secundo sequitur, bene posse à nobis concipi sapientiam diuinam cum præcisione ab eius infinitate, sicut & cum præcisione ab eius æternitate, & à cæteris attributis transcendentalibus ei conuenientibus; defactoque ita concipi, quando prædicamus præcisè, Deus est sapiens. Id enim nascitur ex eo, quod conceptus præcisus sapientia adæquatè distinctus est, loquendo formaliter, ab alijs conceptibus transcendentalibus ei conuenientibus, & attributis, non per inclusionem, sed per adiectionem, prout statimus. Id quod inde planè confirmari videtur. Quia, cum dicimus, Deus est infinite, aut æternaliter, aut perfecte sapiens, aliquid citra omne dubium adijcimus conceptui sapientia Dei, à quo præcindimus, cum dicimus tantum, Deus est sapiens. Id autem aliud non est ab infinitate, vel æternitate, vel perfectione, qui sunt conceptus transcenden-

res, & conuenientes: si sapientia, ve factis ex se, est notum. Cum præcognitione igitur ab eis, & ab alijs eiusmodi potest, & solet à nobis concipi sapientia Dei. Et idem est de cæteris attributis, quæ transcendere dicuntur dicti conceptus.

QVÆSTIO V.

Virum esse infinitum per essentiam, aut etiam secundum essentiam sit proprium Dei.

Infinitatem per essentiam, aut etiam secundum essentiam ita esse propriam Dei, vt prorsus repugnet, eam conuenire creaturæ, communis Scholasticorum sententia est. Quam cum S. Th. 1. p. q. 7. art. 2. tradunt communiter expositores eius. Et expressit Cyparil. Decad. 10. cap. 10. dicens. *Solus Deus est essentia infinitus.* Et quidem sententiam istam, in aliquo, aut in aliquibus sensibus esse certissimam, nemo est, qui dubitet, aut dubitare possit. Primò enim si particula *per essentiam* vsurpetur, vt communiter solet, prout contraponitur particula *per participationem*, ita, quod, habere aliquid per essentiam, sit habere à se, & independenter ab omni causâ; certissimum est, solum Deum habere posse infinitatem, sicut & alia attributa intrinseca, per essentiam; quia, solus Deus esse potest; sicut & necessariò est ens à se. Secundo, si infinitas per essentiam, aut secundum essentiam ponatur, vt eam posuit Vazq. citatus supra q. 1. in independentiâ ab alio tanquam à causâ: vel ponatur, prout ab aliquibus Thomistis cum S. Tho. ibi etiam citatis, in habendo esse irreceptum, qualiter solum ens à se habere potest; certissimum quoque est, nullam creaturam habere posse infinitatem per essentiam, aut secundum essentiam; vti est certissimum, nullam creaturam posse habere esse, modo dicto irreceptum, aut independens ab alio tanquam à causâ. Tertio, si infinitas per essentiam, aut secundum essentiam ponatur in quantitate perfectionis vel excedente omnem aliam perfectionem possibilem; vel eam eminentialiter continente; vel omnem penitus imperfectionem excludente, iuxta varias Auctorum sententias relatas item supra q. 1. vel certè in quouis alio prædicato vnice conueniente Deo; certissimum itidem erit, repugnare creaturam, quæ habere posse infinitatem per essentiam, aut secundum essentiam; vti est certissimum, repugnare creaturam, cui possit conuenire aliquid ex prædicatis dictis. Et sane quicumque negant creaturam possibilem infinitatem per essentiam, aut secundum essentiam, aut etiam in essentia, vel quoad essentiam, in aliquo ex prædicatis sensibus loqui, indubitabile est.

Cæterum, si id appelleretur infinitum secundum essentiam, (prout nos appellandum censuimus supra disp. 13. q. 1. & sæpe deinceps), quod secundum aliquam metaphysicam quantitatem sibi essentialiter conuenientem infinitum est; neque adeò certum est, neque adeò commune, infinitatem secundum essentiam repugnare creaturæ. Esse enim possibile atque etiam existentes defecto creaturas infinitas secundum essentiam, seu quoad essentiam in sensu isto, tenent Recupir. de Deo lib. 4. q. 7. Veken. de Deo disp. 7. cap. 2. & alij, tales reputantes vnionem hypostaticam, visionem

beatificam, scientiam, qua Christus dominus inuenitur obiecta infinita, & alias creaturas huiusmodi. Quod si creatura quoad aliquam quantitatem metaphysicam sibi essentialiter conuenientem toties sit dicenda infinita, quoties quoad talem quantitatem aut est æqualis aggregato infinito aliarum creaturarum, aut ipsum excedit, prout à nobis est statutum supra disp. 13. q. 2. proposit. 3. & q. 8. proposit. 1. iam vtrique sententia adstruens possibile creaturas secundum essentiam infinitas in sensu prædicto non solum erit communis inter Theologos, sed prorsus vera; quandoquidem Theologi communiter aut affirmant, aut supponunt vt prorsus verum, esse possibile, de factoque dari multas creaturas, quorum vniquaque quoad quantitatem metaphysicam suæ perfectionis, seu bonitatis, aut etiam virtutis, seu potentie vel æqualis, vel maior est, quàm infinita multitudo aliarum inferioris notæ, iuxta ea, quæ dicebamus q. illa 8. citatâ. Quibus suppositis sit.

Propositio I.

Infinitas per essentiam, aut etiam secundum essentiam talis, qualis reperitur in Deo, ita solius Dei propria est, vt multis ex titulis repugnet, eam in creaturâ reperiri.

Primò; quia Deus à se ipso cum omnimodâ necessitate, & independentiâ ab omni causâ habet infinitatem; qualiter nullum prædicatum, nedum infinitas, potest reperiri in creaturâ. Secundo; quia perfectio Dei in omni genere ita est infinita, vt non solum excedat infinitè aggregatum omnium aliarum perfectionum possibilem distinctarum à se, sed etiam illas omnes, & se ipsam complete; eo quod sola ipsa, totam talis aggregati perfectionem continens formaliter, & eminenter, eius imperfectiones excludit, prout amplius explicabitur infra disp. 16. Quod etiam ab omni creaturâ prorsus alienum est. Quarto; quia infinita perfectio Dei non solum excedit aggregatum aliarum omnium perfectionum, quæ sunt absolute possibile, sed etiam est tanta, vt quantumuis plures, & plures ex quavis hypothesi datâ possibile essent, earum insuper omnium, & simul aliarum aggregatum adhuc excederet. Quod item nullo modo potest conuenire creaturæ. Quintò denique; quia perfectio Dei infinitè excedit aggregatum omnium aliarum perfectionum à se distinctarum nullâ demptâ. Perfectio verò creaturæ non solum non potest excedere aggregatum omnium aliarum perfectionum à se distinctarum, nullâ demptâ, vt pote in quo est inclusa perfectio diuina; sed neque potest excedere, nedum excedere infinitè, aggregatum omnium aliarum perfectionum creaturarum, & si possit ei esse æqualis iuxta doctrinam à nobis supra statutam disp. 13. q. 9. proposit. 3.

